

Jedno dijete - dva jezika

Informacije, poticaji i savjeti roditeljima

Verfasser: Prof. Hannes Scheutz, Universität Salzburg

JE LI VIŠEJEZIČNOST ZA NAŠE DIJETE PROBLEM ILI ŠANSA?

Kada dijete u prve dvije godine života uči dva različita jezika, tada je to dobar preduvjet za uspjeh u školi i zanimanju. Dakle, višejezičnost je šansa i obogaćenje za vaše dijete. S druge pak strane, znanje drugoga jezika jest i poseban izazov. Često se drugi jezik ne nauči tako savršeno kao materinski jezik. Sljedeći će Vam savjeti pomoći da se što kvalitetnije uhvatite u koštac s izazovom višejezičnoga odgoja.

KOJIM JEZIKOM TREBAMO GOVORITI SA SVOJOM DJECOM?

U komunikaciji sa svojim djetetom koristite onaj jezik koji i sami posebno dobro govorite - u većini je slučajeva to onaj jezik uz koji ste odrasli. Nije točno da je za jezični razvoj djeteta bolje da se roditelji s njime trude govoriti njemački. Čak i kada otac i majka govore različite jezike, to djetetu ne predstavlja nikakav problem. Važno je da se držite jasnih pravila i u svojoj porabi jezika budete tako dosljedni da dijete zna da s majkom govori jednim jezikom, s ocem drugim...

JE LI OVLADAVANJE DRUGIM JEZIKOM POVEZANO S POSEBNIM POTEŠKOĆAMA?

Roditelji se često pribojavaju da njihovo dijete neće pravilno naučiti niti jedan od oba jezika. No, djeca bez daljnega mogu naučiti dva (a ponekad i tri) jezika, ako ih se od malih nogu potiče da se izražavaju na oba jezika - dakle, ako oba jezika redovito koriste. Dijete koje odrasta dvojezično možda će tek malo kasnije početi izgovarati prve riječi i rečenice nego dijete izloženo samo jednom jeziku, no to nema nikakvih negativnih posljedica na njegov daljnji razvoj. Također, u početku će se kod djeteta često događati da pomiješa oba jezika jer se riječi ili gramatički oblici jednoga jezika zamijenjuju onima iz drugoga jezika.

Međutim, to će miješanje nestati u trenutku kada dijete bude dobro govorilo oba jezika. Tada će dijete oba jezika točno razlikovati. Ako djeca tek kasnije dođu u dodir s drugim jezikom, ova faza miješanja jezika traje bitno dulje, a značajke prvoga jezika prenose se na drugi jezik (npr. izgovor).

KAKO MOŽEMO POMOĆI NAŠEM DJETETU KOD USVAJANJA OBA JEZIKA?

Za djecu koja ovdje odrastaju iznimno je bitno da dobro ovladaju njemačkim jezikom. Dobro znanje jezika neophodan je temelj za kasniji uspjeh u školi i na profesionalnom planu. Vi kao roditelji možete stvoriti preduvjete za to tako što ćete svojem djetetu omogućiti da već u ranoj dobi sluša i govori njemački. To se događa u kontaktima s djecom i odraslima kojima je njemački jezik materinski, a koji se, primjerice, svakodnevno odvijaju u jaslicama i dječjim vrtićima. Dakle, vrlo je važno da Vaše dijete što je moguće ranije krene u jaslice i ondje usvaja njemački. Što se kasnije njemački počne učiti, to će poteškoće biti znatnije; ni u kom slučaju ne bi s time trebalo čekati do trenutka kada će dijete krenuti u školu. Roditelji su svojoj djeci veliki uzor. Stoga je za uspješno učenje jezika od presudne važnosti da Vaše dijete osjeti kako jednako cijenite oba jezika. S jedne strane, djetetu ćete tako pokazati da se ponosite svojim jezikom jer ga rabite u obitelji. S druge pak strane, pokazat ćete mu da je njemački jezik važan, baš kao i dvojezičnost kao takva. Što više budete s djetetom razgovarali te ga na taj način poticali da i samo govori i pripovijeda, to će se Vaše dijete bolje razvijati. Ono će postupno naučiti kako da svoje predodžbe i misli izrazi riječima.

Iz dana u dan pružaju se brojne prigode za jezično komuniciranje: neka dijete pripovijeda o svojim iskustvima, što češće zajedno listajte slikovnice, čitajte mu priče, pripovijedajte mu o svom poslu, doživljajima, pričajte mu priče iz Vašeg djetinjstva, iz svakodnevnog života, pripovijedajte izmišljene priče, bajke... - što češće, to bolje! Tako ćete pozitivno djelovati na razvoj Vašeg djeteta i pomoći mu u usvajanju jezika na najbolji mogući način.

Još nešto: televizija je manje pogodna za razvitak znanja jezika jer se djeca u prvome redu usredotočuju na slike, a manje na ono što se kazuje. Bolje su kazete ili CD-ovi s bajkama ili izmišljenim pričama.

ŠTO UČINITI KADA DIJETE ODJEDNOM ŽELI GOVORITI SAMO JEDAN JEZIK?

Ponekad se može dogoditi da dijete rabi samo jedan jezik - da kod kuće primjerice govori njemački, iako roditelji u obitelji govore nekim drugim jezikom. Takve faze nisu ništa neobično: usprkos tome zadržite svoje govorne navike i nastavite u obitelji govoriti svojim materinskim jezikom - jezično znanje Vašega djeteta neće nestati, a obično su djeca kasnije ponovno spremna kod kuće govoriti obiteljski jezik.

Zamisliv je i drugi, obratan slučaj: dijete u vrtiću ne želi govoriti njemački ili tijekom duljega razdoblja ne pokazuje značajan napredak u učenju. U tom bi se slučaju roditelji trebali upitati koliko je pozitivan njihov stav prema njemačkome odnosno koliko i sami dvojezičnost kao takvu smatraju važnom. Često se razlog za takvu nevoljkost u korištenju njemačkoga od strane djeteta nalazi u činjenici da djetetov trud oko učenja njemačkoga od strane okoline nije popraćen pohvalama i ohrabriranjem.

ŠTO SU SMETNJE U JEZIČNOM RAZVOJU?

Ako govorne sposobnosti nekog djeteta u materinskom jeziku jako odudaraju od govorne sposobnosti druge djece, mogla bi biti riječ o smetnji u jezičnome razvoju, pa bi se trebalo obratiti liječniku koji će odrediti dijagnozu i odrediti potreban terapijski tretman. No ako dijete njemački kao drugi jezik govori lošije od djece kojima je taj jezik materinski, nije riječ ni o kakvoj smetnji u jezičnom razvoju, nego naprosto o tome da je dijete bilo premalo u kontaktu s njemačkim jezikom. U tom slučaju roditelji bi se trebali potruditi da dijete što više kontaktira s djecom kojima je njemački jezik materinski, a eventualno i obratiti nekome tko će mu davati dodatnu poduku u njemačkome.